

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

Innhold

1. Bakgrunn.....	3
1.1 Innføring av avsluttende prøver	3
1.2 Forslagene her og bakgrunnen for dem	3
1.3 Nærmere om prøvene og hvordan de avvikles	4
1.4 Nye vilkår for permanent oppholdstillatelse og statsborgerskap.....	5
1.5 Ikrafttredelse	6
2. ENDRINGSFORSLAGENE	7
2.1 Fritak fra plikt til opplæring i samfunnskunnskap.....	7
2.1.1 Gjeldende rett.....	7
2.1.2 Departementets forslag	7
2.2 Begrepsbruken om delprøver i norsk.....	7
2.2.1 Gjeldende rett.....	8
2.2.2 Departementets forslag	8
2.3 Fritak fra delprøver	8
2.3.1 Gjeldende rett.....	8
2.3.2 Departementets forslag	9
2.4 Informasjon om prøver	9
2.4.1 Gjeldende rett.....	9
2.4.2 Departementets forslag	10
2.5 Kommunenes plikt til å tilby prøven til privatister.....	10
2.5.1 Gjeldende rett.....	10
2.5.2 Departementets forslag	11
2.6 Refusjon av prøveavgift.....	12
2.6.1 Gjeldende rett.....	12
2.6.2 Departementets forslag	12
2.7 Gjennomføring av muntlig prøve i samfunnskunnskap.....	12
2.7.1 Gjeldende rett.....	12
2.7.2 Departementets forslag	13
2.8 Kandidaten må være tilstede når prøver gjennomføres	13
2.8.1 Gjeldende rett.....	14
2.8.2 Departementets forslag	14
2.9 Formkrav – krav om skriftlig og begrunnet klage	14

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

2.9.1 Gjeldende rett.....	14
2.9.2 Departementets forslag	15
2.10 Klagefrist.....	15
2.10.1 Gjeldende rett.....	15
2.10.2 Departementets forslag	15
2.11 Fusk.....	16
2.11.1 Gjeldende rett.....	16
2.11.2 Departementets forslag	16
2.12 Enkeltvedtak	17
2.12.1 Gjeldende rett.....	17
2.12.2 Departementets forslag	17
2.13 Endringer som følge av nylig vedtatte endringer i introduksjonsloven § 17.....	17
2.13 Øvrige endringer av teknisk karakter.....	18
2.14 Endring i statsborgerforskriften	19
3. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER.....	20
3.1 Fritak fra plikt til opplæring i samfunnskunnskap.....	20
3.2 Begrepsbruken om delprøver i norsk.....	20
3.3 Fritak fra delprøver	20
3.4 Informasjon om prøver	20
3.5 Kommunenes plikt til å tilby prøven til privatister.....	20
3.6 Refusjon av prøveavgift.....	21
3.7 Gjennomføring av muntlig prøve i samfunnskunnskap.....	21
3.8 Kandidaten må være tilstede under prøveavviklingen.....	21
3.9 Formkrav – krav om skriftlig og begrunnet klage	21
3.10 Klagefrist.....	22
3.11 Fusk.....	22
3.12 Enkeltvedtak	22
3.13 Endringer som følge av nylig vedtatte endringer i introduksjonsloven § 17.....	22
3.14 Øvrige endringer av teknisk karakter.....	22
3.15 Endring i statsborgerforskriften	22
5. FORSLAG TIL FORSKRIFTSENDRINGER	23

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

1. Bakgrunn

1.1 Innføring av avsluttende prøver

I september 2013 ble det innført en plikt til å gå opp til avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap for de som har rett og plikt til å delta i slik opplæring. Begrunnelsen for innføring av obligatoriske avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap framkommer av Prop. 79 L (2010–2011). Bakgrunnen var ønsket om å tydeliggjøre kommunens ansvar for å gi tilpasset opplæring av høy kvalitet, og den enkeltes og samfunnets behov for å få god dokumentasjon av resultatene etter gjennomført opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

Ved innføringen av plikt til å gå opp til avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap ble det fastsatt utfyllende bestemmelser om gjennomføringen av prøvene, herunder om fritak fra plikt til å avlegge avsluttende prøve, om oppmelding og kontinuasjon, om tilrettelegging, og om vurdering og klage. Reglene er gitt i forskrift 20. april 2005 nr. 341 om opplæring i norsk og samfunnskunnskap for nyankomne innvandrere kapittel 7 (heretter kalt forskriften). Reglene er detaljerte fordi departementet ønsket forutsigbarhet både for deltakere i opplæringen og for kommunene, og lik prøvegjennomføring i hele landet. I tillegg har Vox utarbeidet et prøvereglement med ytterligere detaljerte retningslinjer for hvordan kommunene skal gjennomføre prøvene. Vox skifter navn fra 1. januar 2017 til *Kompetanse Norge*, og videre i dette høringsnotatet brukes derfor navnet *Kompetanse Norge*.

1.2 Forslagene her og bakgrunnen for dem

Etter noe tid med avvikling av avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap, er det gjort erfaringer både med selve prøveavviklingen og med reguleringen av denne gjennom forskriften som begrunner endringer eller presiseringer i regelverket. Endringene som foreslås her gjelder blant annet regler om kommunenes plikt til å tilby prøver også til privatister, muntlig gjennomføring av prøver i samfunnskunnskap, presisering av regler om fusk, presisering av regler om formkrav ved klage, endret klagefrist og fritak fra delprøver i norsk for personer som har deltatt i opplæring men som på grunn av nedsatt funksjonsevne ikke kan avlegge en eller flere av delprøvene.

Noen av endringene er også av teknisk karakter og innebærer ikke realitetsendringer. Dette gjelder for eksempel endret begrepsbruk på noen punkter, og endringer i henvisninger til introduksjonsloven etter at endringen i introduksjonsloven er vedtatt om at personer i alderen 55 til 67 år også skal ha plikt og rett til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Forslaget i punkt 2.1 kommer som en følge av endringen som nylig ble gjort i introduksjonsloven § 17 mht. hva som gir grunnlag for fritak fra plikt til opplæring i samfunnskunnskap. Som omtalt i Prop. 130 L (2014-2015) punkt 4 må man dokumentere kunnskaper om samfunnet for å få fritak fra plikt til opplæring i 50 timer samfunnskunnskap. Endringen trådte i kraft 1. januar 2016. Forskriftsbestemmelsen om fritak fra plikt til opplæring på grunn av tilstrekkelige kunnskaper ble endret samtidig, men ved en inkurie ble

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

ikke første ledd i forskriften § 3 endret med en uttrykkelig henvisning til lovbestemmelsen om at personer kan fritas fra plikt til opplæring i samfunnskunnskap dersom tilstrekkelige kunnskaper dokumenteres.

Forslaget i punkt 2.12 kommer som en følge av endring i § 17 som nylig er vedtatt i Stortinget som en del av regjeringens forslag til innstramminger, jf. Prop. 90 L (2015-2016) punkt 8.8. Endringen i introduksjonsloven § 17 ble vedtatt i Stortinget i juni 2016, og trer i kraft 1. januar 2017. § 17 er endret slik at gruppen mellom 55 og 67 år med oppholdsgrunnlag som nevnt i § 17 første ledd bokstav a og b har rett og plikt til å delta i opplæring, ikke kun rett som tidligere. Tidligere annet ledd i bestemmelsen oppheves, og tredje til femte ledd blir nytt annet til fjerde ledd. Som en følge av dette må alle henvisninger til introduksjonsloven § 17 i forskriften endres. Forslaget er kun av teknisk karakter og har ikke noe materielt innhold.

Departementet foreslår også en endring i forskrift 30. juni 2006 nr. 756 om erverv g tap av norsk statsborgerskap (statsborgerforskriften) § 4-2. Forslaget gjelder unntak fra kravet om gjennomført norskopplæring som vilkår for statsborgerskap på grunn av tilstrekkelige kunnskaper i norsk eller samisk. Forslaget til endring harmoniserer ordlyden i bestemmelsen med forslaget til endret ordlyd i § 3 annet ledd i forskrift om opplæring i norsk og samfunnskunnskap for nyankomne innvandrere.

1.3 Nærmere om prøvene og hvordan de avvikles

I forbindelse med innføringen av plikt til å gå opp til avsluttende prøver har *Kompetanse Norge* utviklet nye prøver i norsk og i samfunnskunnskap. Prøven i samfunnskunnskap ble gjennomført første gang i mars 2014. Den nye norskprøven ble gjennomført første gang i mai 2014. Norskprøven avholdes to ganger i året på sentralt fastsatte tidspunkter, mens tidspunkt for prøven i samfunnskunnskap fastsettes lokalt siden prøven avholdes etter at opplæring i samfunnskunnskap er gjennomført. Avsluttende prøver gjennomføres i kommunene og kommunene er ansvarlig for at gjennomføringen av prøvene gjøres i tråd med reglene i forskriften og prøvereglementet som *Kompetanse Norge* har utarbeidet. *Kompetanse Norge* er ansvarlig for å utvikle og å vedlikeholde prøver i norsk og samfunnskunnskap, sørge for relevant informasjon og sørge for sensorer til skriftlig prøve. Prøvestedene benytter *Prøveadministrativt system (PAD)* til gjennomføring av prøvene. Her melder de opp deltakere, setter opp hvem som skal ta prøver når og skriver ut innkallingsbrev og prøvebevis. Kandidater som skal ta prøve skal også loggeseg inn via innloggingsbilde i PAD. Utfyllende informasjon om gjennomføring av avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap finnes på *Kompetanse Norge* sine nettsider www.vox.no.

Norskprøven består av flere delprøver som prøver de språklige ferdighetene som er omtalt i forskrift 19. april 2012 nr. 358 om læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (læreplanen). Det er disse delprøvene som til sammen utgjør prøven. Når departementet i dette forslaget bruker begrepet *norskprøven* eller *avsluttende prøve i norsk*, sikter vi altså til hele prøven bestående av flere delprøver. Når begrepet *delprøve* benyttes sikter vi til en eller flere deler av norskprøven.

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

Ved avsluttende prøver i norsk gis det en vurdering av hver av delprøvene i norsk. Den enkelte får ingen samlet vurdering eller «samlekarakter», men flere vurderinger som til sammen utgjør den enkeltes språklige profil. Vurderingssystemet avspeiler at den enkeltes ferdigheter i norsk er sammensatt. En kandidat kan være på ulike nivå i hver av disse ferdighetene. Som vurderingsskala på prøvene i norsk benyttes de språknivåene som beskrives i læreplanen og i Det felles europeiske rammeverket for språk, jf. forskriften § 26. For prøve i norsk gis vurderingene ”under A1”, ”A1”, ”A2”, ”B1” eller ”B2”.

Samfunnskunnskapsprøven skal prøve deltakerens grunnleggende kjennskap til det norske samfunnet slik målene for opplæringen er beskrevet i læreplanen, se forskriften § 17 annet ledd. Til prøve i samfunnskunnskap benyttes vurderingen ”bestått” eller ”ikke bestått”.

1.4 Nye vilkår for permanent oppholdstillatelse og statsborgerskap

Dokumentasjon av gjennomført pliktig opplæring etter introduksjonsloven er et krav for å få permanent oppholdstillatelse etter utlendingsloven. Personer som søker norsk statsborgerskap, må ha gjennomført norskopplæring, eller dokumentere tilstrekkelige kunnskaper i norsk eller samisk for å få norsk statsborgerskap. Søkere som er omfattet av plikt etter introduksjonsloven, må dokumentere at de har oppfylt sin plikt når de søker statsborgerskap.

Stortinget har nylig vedtatt endringer i vilkårene for hhv. permanent oppholdstillatelse og statsborgerskap som innebærer vilkår om dokumentasjon av oppnådde ferdigheter på avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap. Endringene trer i kraft 1. januar 2017.

For permanent oppholdstillatelse var vilkåret tidligere gjennomført pliktig norskopplæring etter introduksjonsloven. Etter endringen i utlendingsloven § 62 er det i tillegg til dette nye vilkår om hhv. gjennomført pliktig opplæring samfunnskunnskap etter introduksjonsloven, dokumentasjon av muntlige ferdigheter på minimum nivå A1 og bestått avsluttende prøve i samfunnskunnskap på et språk den enkelte forstår.

For statsborgerskap var vilkåret tidligere krav om å ha gjennomført godkjent norskopplæring eller dokumentere tilstrekkelige kunnskaper i norsk eller samisk. Søkere med plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven måtte ha oppfylt sin plikt til opplæring. Etter endringen i statsborgerloven § 8 er det i tillegg til dette nye vilkår om hhv. dokumentasjon av muntlige ferdigheter på minimum nivå A2 og bestått avsluttende prøve i samfunnskunnskap på norsk. Noen vil oppfylle vilkåret fordi de allerede har avlagt gjeldende prøve i samfunnskunnskap på norsk. Den gjeldende prøven i samfunnskunnskap på norsk har et høyere språklig nivå enn det som er vilkåret etter statsborgerloven. Vox er i ferd med å lage en ny prøve i samfunnskunnskap på norsk nivå A2 og med spørsmål av mer allmenn og hverdagslig karakter.

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

For en omtale av forslagene og begrunnelsen for disse, se hhv. Prop. 90 L (2015-2016) punkt. 8.8 for de nye vilkårene for permanent oppholdstillatelse og Prop. 144 L (2014-2015) for de nye vilkårene for statsborgerskap.

1.5 Ikrafttredelse

Departementet foreslår at endringene i forskrift om opplæring i norsk og samfunnskunnskap for nyankomne innvandre og forskrift om erverv og tap av norsk statsborgerskap som her omtales skal tre i kraft så snart endringsforslaget har vært på alminnelig høring og så blir fastsatt av innvandrings- og integreringsministeren.

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

2. ENDRINGSFORSLAGENE

2.1 Fritak fra plikt til opplæring i samfunnskunnskap

Fritak fra plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap er regulert i introduksjonsloven § 17. Forskriften § 3 gir utfyllende bestemmelser om fritak fra plikt til opplæring på grunn av tilstrekkelige kunnskaper. Forskriften § 4 gir utfyllende bestemmelser om fritak fra plikt til opplæring på grunn av helsemessige eller andre tungtveiende årsaker.

2.1.1 Gjeldende rett

Den enkelte kan fritas fra plikt til opplæring i samfunnskunnskap dersom hun eller han kan dokumentere tilstrekkelige kunnskaper om samfunnet. Dette kom inn etter en endring i introduksjonsloven § 17 fjerde ledd som trådte i kraft 1. januar 2016. Før lovendringen kunne tilstrekkelige kunnskaper i norsk danne grunnlag for fritak fra plikt til opplæring i samfunnskunnskap. Forskriften § 3 ble endret samtidig ved at et nytt tredje ledd om hva som menes med tilstrekkelige kunnskaper om samfunnet ble fastsatt. Endringen og bakgrunnen for denne er omtalt i Prop. 130 L (2014-2015) punkt 4.

Forskriften § 3 første ledd omtaler fritak fra plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap på grunn av tilstrekkelige kunnskaper. Ved en inkurie ble § 3 første ledd ikke endret da loven ble endret slik at det fremgår at den enkelte må dokumentere tilstrekkelige kunnskaper om samfunnet for å få fritak fra plikt til opplæring i samfunnskunnskap.

2.1.2 Departementets forslag

Departementet foreslår at forskriften § 3 endres slik at det uttrykkelig framgår av forskriften at personer som omfattes av introduksjonsloven § 17 første til tredje ledd, etter søknad skal fritas fra plikt til opplæring i samfunnskunnskap dersom de dokumenterer tilstrekkelige kunnskaper om samfunnet.

Se pkt. 5 for forslag til endring i § 3 i forskriften.

2.2 Begrepsbruken om delprøver i norsk

Avsluttende prøve i norsk er en prøve som prøver deltakerens ferdigheter i å lytte, lese, skrive, snakke og samtale slik de er beskrevet i læreplanen. Prøven består av flere delprøver som til sammen utgjør den avsluttende prøven i norsk (også kalt norskprøven).

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

2.2.1 Gjeldende rett

Av forskriften § 17 fremgår det i dag at den avsluttende prøven i norsk består av en skriftlig og en muntlig del, og at det i hver del inngår flere delprøver. Den skriftlige delen består av tre delprøver som skal prøve ferdighetene lese, lytte og skrive. Den muntlige delen består av to delprøver som skal prøve ferdighetene snakke og samtale. Det følger av § 22 tredje ledd at første gang prøven avlegges kan deltaker melde seg opp til skriftlig og muntlig prøve hver for seg, men at alle delene av den skriftlige prøven må avlegges samtidig.

2.2.2 Departementets forslag

Begrepene i forskriften om en skriftlig og en muntlig del av den avsluttende prøven i norsk ble innført da forskriften ble fastsatt og trådte i kraft 1. september 2013. Begrepene *en muntlig og en skriftlig del* er likevel ikke lenger i tråd med prøven og delprøvene slik de nå er innarbeidet. Den avsluttende prøven i norsk består av fire uavhengige delprøver. Dette er en delprøve i leseforståelse, en delprøve i lytteforståelse, en delprøve i skriftlig framstilling og en delprøve i muntlig kommunikasjon. Disse fire delprøvene prøver kandidaten i de ferdighetene som omtales i læreplanen, det vil si lese, lytte, skrive, snakke og samtale. Departementet foreslår at omtalen av delprøvene i forskriften endres for å være i tråd med det som er praksis i dag. Dette innebærer at omtalen av «skriftlig og muntlig prøve» erstattes med en omtale av de fire ulike delprøvene.

Se pkt. 5 for forslag til endring i §§ 17, 22, 26 og 27 i forskriften.

2.3 Fritak fra delprøver

2.3.1 Gjeldende rett

Den enkelte har en plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap, og til å gå opp til avsluttende prøver. Den enkelte kan likevel fritas fra plikten til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap, jf. introduksjonsloven § 17 fjerde ledd. Fritak fra plikt til opplæring kan innvilges enten på grunn av tilstrekkelige kunnskaper i norsk eller samisk, på grunn av kunnskaper om samfunnet eller på grunn av særlige helsemessige eller andre tungtveiende årsaker. Dette er regulert i forskriften §§ 3 og 4. Den som er fritatt fra plikt til å delta i opplæring i norsk og/eller opplæring i samfunnskunnskap, er også fritatt fra plikten til å avlegge avsluttende prøve i norsk og/eller avsluttende prøve i samfunnskunnskap. Dette følger av forskriften § 20. Også personer som har deltatt i deler av eller gjennomført opplæring, kan gis fritak fra plikten til å avlegge avsluttende prøver, men dette gjelder kun ved «*særlige helsemessige eller andre tungtveiende årsaker*». Fritak fra plikt til å avlegge avsluttende prøver omfatter i dag alle delprøvene i norsk og prøve i samfunnskunnskap. Det er i dag ikke adgang til å søke fritak fra plikt til å avlegge en eller flere delprøver i norsk eller prøve i samfunnskunnskap.

Den enkelte må selv søke kommunen om fritak fra plikt til å delta i opplæring eller avlegge avsluttende prøver. Søknaden om fritak fra plikt til å avlegge avsluttende prøve må være begrunnet og dokumentasjon eller uttalelse fra lege må være vedlagt. At den enkelte selv må søke om fritak fra plikt innebærer at kommunen ikke på eget initiativ kan fatte slikt vedtak

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

der kommunen vurderer at kandidaten ikke er i stand til å delta i opplæring eller avlegge avsluttende prøve. Kommunens vedtak om fritak fra plikt til å delta i opplæring eller avlegge avsluttende prøver er et enkeltvedtak som kan påklages til Fylkesmannen.

2.3.2 Departementets forslag

Kommunen har plikt til å tilpasse opplæringen til den enkelte deltaker. Dette gjelder uansett kompetansenivå, tidligere skolebakgrunn, helsemessige eller andre årsaker som gjør at den enkelte har begrenset mulighet til å delta i opplæringen. Det kan likevel være deltakere som har deltatt i norskopplæring, men som for eksempel på grunn av nedsatt funksjonsevne ikke kan avlegge en eller flere av delprøvene. Et eksempel her er deltakere som er sterkt hørselshemmede eller døve og som ikke har lært norsk tegnspråk, men som har lært å lese og skrive. Også døve eller sterkt hørselshemmede som får opplæring på tegnspråk kan ha behov for fritak. Disse må tilegne seg det norske skriftspråket i tillegg til tegnspråk – altså to nye fremmedspråk. Et annet eksempel er sterkt svaksynte og blinde som ikke har lært punktskrift, men som kan gå opp til delprøver i lytteforståelse og skriftlig framstilling. I dag må vedkommende søke fritak fra hele norskprøven og prøve i samfunnskunnskap. Dette er uheldig da personer ikke får mulighet til å dokumentere sin ferdigheter på de delprøvene hvor de kan avlegge avsluttende prøve.

Departementet foreslår på denne bakgrunn en adgang til å søke fritak fra plikt til å avlegge en eller flere delprøver i norsk eller prøve i samfunnskunnskap dersom deltaker på grunn av helsemessige eller andre årsaker ikke er i stand til å avlegge en eller flere delprøver i norsk eller prøve i samfunnskunnskap. Dette gjøres gjennom en endring i forskriften § 20.

Departementet foreslår også en endring i § 21 slik at det i informasjonen om prøvene og avviklingen også skal inngå opplysninger om hvordan en søker fritak fra delprøver i norsk eller prøve i samfunnskunnskap. Fritak fra plikt til å avlegge en eller flere delprøver i norsk eller prøve i samfunnskunnskap forutsetter at deltaker søker om dette, og at søknaden er dokumentert. Kriteriene for å innvilge slikt vedtak skal være de samme som for å innvilge fritak fra plikt til å delta i opplæring, se forskriften § 4 og merknadene til denne bestemmelsen i rundskriv G-01/2016. Deltakeren har fortsatt plikt til å avlegge avsluttende prøver i de delprøvene eller prøve i samfunnskunnskap hvor hun eller han ikke søker fritak.

Se pkt. 5 for forslag til endring i §§ 20 og 21 i forskriften.

2.4 Informasjon om prøver

Vox har ansvaret for å utvikle, vedlikeholde og informere om avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap.

2.4.1 Gjeldende rett

Forskriften § 21 første og annet ledd regulerer hvilken informasjon Vox skal formidle om prøver og avvikling av disse, samt til hvilken tid. Det fremgår av annet ledd bokstav m at kandidaten skal få informasjon om ”klagerett”. Dette er utdypet i rundskriv G-01/2016, i merknad til forskriften § 27 om klage. Det framgår av rundskrivet at informasjonen også skal

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

omfatte ”klagefrist” og ”formkravene”. Dette er i samsvar med de alminnelige forvaltningsrettslige reglene angitt i forvaltningsloven § 27 tredje ledd.

2.4.2 Departementets forslag

Departementet foreslår at det som i dag fremgår i rundskrivet om informasjon om klagefrist og formkrav også tas inn i forskriftsteksten. Forslaget innebærer at Vox skal sørge for relevant informasjon også om dette. Informasjon om klagefrist og formkrav for en klage er viktig informasjon den enkelte deltaker bør ha kjennskap til. En utvidet formulering i forskriften vil gi bedre forutsigbarhet for den enkelte.

Se pkt. 5 for forslag til endring i § 21 i forskriften.

2.5 Kommunenes plikt til å tilby prøven til privatister

Både deltakere som er omfattet av rett og plikt til å delta i opplæring, personer som har plikt, og personer som ikke er omfattet av introduksjonsloven, kan ønske å gå opp til avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap. Spørsmålet her er om kommunen har plikt til å legge til rette for avvikling av prøver for alle som ønsker det, også de som ikke har plikt til å gå opp til avsluttende prøve, jf. introduksjonsloven § 19 annet ledd.

2.5.1 Gjeldende rett

Personer med rett og plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven § 17 første ledd har plikt til å ta avsluttende prøve i norsk og samfunnskunnskap, og de kan gå opp til avsluttende prøve gratis en gang.

Personer som på grunn av sin oppholdstillatelse og/eller tidspunktet for innvilgelse av oppholdstillatelse ikke er omfattet av introduksjonsloven § 17, har ikke plikt til å gå opp til prøve, men de kan selv velge å melde seg opp som privatister. Dette følger av forskriften § 18 fjerde ledd. Privatister kan gå opp til avsluttende prøver, men de må betale en prøveavgift. De må selv melde seg opp til avsluttende prøve. Dette følger av forskriften § 22 fjerde ledd. De som ønsker å gå opp til ny prøve i norsk, delprøve i norsk eller prøve i samfunnskunnskap kan melde seg opp til ny prøve (dette omtales også som kontinuasjon), men de må betale en prøveavgift.

Kommunen skal etter introduksjonsloven § 18 sørge for tilbud om opplæring i norsk og samfunnskunnskap for personer omfattet av § 17. Dette omfatter både personer med rett og plikt til å delta i opplæring, og personer med plikt, men ikke rett til å delta i slik opplæring. I kommunens plikt til å sørge for opplæring, ligger det også et ansvar for å sørge for at den enkelte kan oppfylle sin plikt til å ta avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap. Det følger av forskriften § 23 annet ledd at *”prøver i norsk avvikles som hovedregel i kommunen”*. Dette innebærer at kommunen oppfyller sitt ansvar for å sørge for at den enkelte kan oppfylle sin plikt til å ta avsluttende prøver, ved å selv arrangere avsluttende prøver, ved å inngå et samarbeid om prøveavvikling med andre kommuner eller med private aktører som gjør dette på vegne av kommunen.

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

Den enkelte kommune fastsetter prøveavgiften for privatister og de som melder seg opp til ny prøve. Prøveavgiften skal gå til dekning av kommunenes utgifter til avvikling av prøven (selvkost). Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) har utgitt retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester. Formålet med retningslinjene for beregning av selvkost for kommunale tjenester er å gi veiledning til utmålingen av gebyrer for den enkelte betalingstjenesten. Retningslinjene finnes på KMDs nettside på www.regjeringen.no. Avgiften for privatister kreves inn av og tilfaller den kommunen der den enkelte melder seg opp til prøve.

Det har etter innføring av obligatoriske avsluttende prøver oppstått tvil om hvorvidt kommunen har plikt til å arrangere avsluttende prøver for alle kandidater, både personer som har rett og plikt til å delta i opplæring og har deltatt i opplæring i kommunen, personer som har deltatt i opplæring hos en privat tilbyder uavhengig av om de har rett og plikt til å delta i opplæring eller ikke og privatister som ikke er omfattet av introduksjonsloven.

2.5.2 Departementets forslag

Forskriften § 18 fjerde ledd om at personer som ikke er omfattet av introduksjonsloven § 17 selv kan velge å melde seg opp som privatister, og forskriften § 22 som sier at de må betale en prøveavgift, forutsetter at det skal være en mulighet for å avlegge avsluttende prøver også for denne gruppen. Det er uheldig at det i praksis er usikkerhet mht. hvorvidt kommunen har plikt til å arrangere avsluttende prøver for alle kandidater, også de som ikke er omfattet av introduksjonsloven. Dette skaper dårlig forutsigbarhet både for den enkelte og kommunen, og fare for ulik praksis i kommunene.

Endringene i vilkårene for permanent oppholdstillatelse og statsborgerskap som er omtalt innledningsvis innebærer at alle personer som ønsker det, uavhengig av om de har rett og/eller plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap eller ikke, må ha en mulighet til å gå opp til avsluttende prøver. Det er behov for større forutsigbarhet mht. kommunens plikt til å tilby avsluttende prøver også til privatister. Det fremgår av Prop. 144 L (2014-2015) at majoriteten av de som i dag søker statsborgerskap er i gruppen som har rett og plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven, og det er denne opplæringen som skal sette de aller fleste av de som søker statsborgerskap i stand til å oppnå kunnskaper og ferdigheter som må til for å få norsk statsborgerskap. De må i tillegg dokumentere at de har oppfylt sin plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven.

Regelen i forskriften innebærer i praksis allerede i dag at kommunen plikter å tilby prøven til alle som ønsker det. Som følge av at det har vært reist tvil om hvorvidt kommunen har plikt til å tilby prøver til alle kandidater, også privatister, foreslår departementet en endring av forskriften slik at det uttrykkelig framgår at kommunen plikter å sørge for mulighet til å avlegge prøve for alle deltakere i opplæring og privatister som er folkeregistrert i kommunen. Begrunnelsen for forslaget er å sikre bedre forutsigbarhet både for kommunene og alle kandidater, både deltakere i opplæring og privatister.

Se pkt. 5 for forslag til endring i § 22 i forskriften.

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

2.6 Refusjon av prøveavgift

Kandidater med gyldig fravær kan meldes opp til ny prøve. Kandidaten skal da ikke betale prøveavgift. Spørsmålet her er hvorvidt kandidater som har betalt prøveavgift kan få denne refundert fra kommunen.

2.6.1 Gjeldende rett

Personer som har deltatt i opplæring hos en kommune, meldes opp til prøve av den kommunen hvor de sist har deltatt i opplæring. Dette gjelder også der hvor vedkommende har fått opplæring i en annen kommune enn bosettingskommunen. Personer som har deltatt i opplæring hos en godkjent privat tilbyder, har selv ansvar for å melde seg opp til avsluttende prøve. Den enkelte velger selv hvilket sted hun eller han vil avlegge prøven. Oppmelding til avsluttende prøver er bindende. Dersom deltaker ikke kan møte til avsluttende prøve, plikter hun eller han å melde ifra på forhånd. Kandidater med dokumentert gyldig fravær kan etter forskriften § 22 sjette ledd meldes opp til prøven på nytt uten å betale prøveavgift. Forskriften sier klart hva som her skal defineres som gyldig fravær, og hvordan dette skal dokumenteres. Annet fravær enn det som er angitt i forskriften, kan ikke sies å være gyldig fravær.

2.6.2 Departementets forslag

Forskriften er basert på forutsetningen om at personer med gyldig fravær meldes opp til prøve på nytt på samme sted, og regulerer ikke spørsmålet om kandidatens eventuelle rett til å få prøveavgiften tilbake fra kommunen. I flertallet av situasjoner hvor en kandidat som er meldt opp til avsluttende prøve har gyldig fravær, vil det antakelig også være slik at kandidaten ønsker å melde seg opp til prøve på nytt på samme sted. Det kan likevel være situasjoner hvor deltaker flytter eller på grunn av andre årsaker ønsker å melde seg opp til ny prøve på et annet sted og i en annen kommune enn der vedkommende var meldt opp når hun eller han hadde gyldig fravær. Departementet foreslår derfor at der kandidater med gyldig fravær ber om det, kan de få prøveavgiften refundert.

Se pkt. 5 for forslag til endring i § 22 i forskriften.

2.7 Gjennomføring av muntlig prøve i samfunnskunnskap

Prøve i samfunnskunnskap er en digital prøve. Prøven er en digital flervalgsprøve ("multiple choice") som rettes automatisk i prøvesystemet. I særskilte tilfeller kan prøven avlegges muntlig. Det er den samme prøven som benyttes, den eneste forskjellen er at gjennomføringen er muntlig.

2.7.1 Gjeldende rett

Muntlig gjennomføring av avsluttende prøve i samfunnskunnskap er regulert i forskriften § 23 fjerde ledd. Dette er unntaket, jf. formuleringen «*I særskilte tilfeller kan prøve i samfunnskunnskap avlegges muntlig.*» Kommunen avgjør hvem som skal få mulighet til å avlegge prøven muntlig. Adgangen til å avlegge prøven muntlig gjelder deltakere som vurderes til ikke å kunne dokumentere sine kunnskaper på en fullgod måte gjennom en

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

skriftlig prøve. For eksempel vil dette kunne gjelde deltakere som mangler grunnleggende leseferdigheter eller som ikke behersker ett av de språkene som prøvene i samfunnskunnskap er oversatt til. Det følger av forskriften at kandidaten i slike tilfeller bør få avlegge muntlig prøve med en eksaminator og en ekstern sensor som snakker et språk kandidaten behersker godt. Med «*ekstern sensor*» menes her en lærer som ikke har undervist vedkommende. Hvis det ikke er praktisk mulig å finne en eksaminator og ekstern sensor som snakker et språk vedkommende behersker godt, skal kommunen sørge for kvalifisert tolk.

2.7.2 Departementets forslag

Etter noe tid med gjennomføring av prøve i samfunnskunnskap, har departementet mottatt spørsmål om hva som skal være tolkens rolle når en deltaker avlegger en muntlig prøve. Det er også stilt spørsmål ved om det er behov for både en eksaminator og en ekstern sensor tilstede i prøverommet i når prøven gjennomføres muntlig. Rollen som eksaminator og sensor forutsetter at vedkommende har en særskilt kompetanse om emnet som kandidaten prøves i. Ved muntlig gjennomføring av prøve i samfunnskunnskap leser eksaminator opp spørsmålene og svaralternativene for deltaker, og kandidaten legger selv inn sine svar i den tekniske løsningen. Også ved muntlige prøver i samfunnskunnskap rettes svarene automatisk i prøvesystemet. Tolkens rolle er omtalt i rundskrivet til introduksjonsloven og tilhørende forskrifter. Tolkens rolle er å formidle budskapet mellom kandidaten og eksaminator, ikke å ha noen annen rolle for å kontrollere kandidatens svar. Departementet foreslår derfor at omtalen av tolkens rolle som i dag framgår av rundskrivet omtales i forskriften.

Departementet foreslår at vilkåret om at en ekstern sensor og en eksaminator skal være tilstede ved muntlig gjennomføring av prøve i samfunnskunnskap fjernes. Begrunnelsen for dette er at prøvesystemet benyttes også ved muntlig gjennomføring av prøve i samfunnskunnskap, og svarene rettes automatisk i prøvesystemet. Det er følgelig ikke behov for personer i rommet som har særskilt kompetanse om de emnene kandidaten prøves i, men personer som kan bistå kandidaten med en muntlig gjengivelse av spørsmålene og svaralternativene. Forskriften endres ved at det stilles krav om at en ekstern eksaminator må være tilstede ved muntlig gjennomføring av prøven for å gi kandidaten slik bistand. Eksaminator skal bistå kandidaten med å lese opp spørsmål og svaralternativer, men trenger ikke ha særskilt kompetanse om de emnene kandidaten prøves i. Det forutsettes at eksaminator snakker et språk kandidaten behersker godt. Hvis dette ikke er mulig skal kommunen sørge for kvalifisert tolk. Eksaminator skal være ekstern, det vil si en person som ikke har undervist vedkommende eller ikke kjenner personen fra tidligere.

Se pkt. 5 for forslag til endring i § 23 i forskriften.

2.8 Kandidaten må være tilstede når prøver gjennomføres

Forskriften omtaler i dag ikke spørsmålet om kandidaten må være fysisk tilstede på prøvestedet.

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

2.8.1 Gjeldende rett

Det følger av forskriften § 22 femte ledd at kandidaten meldes opp til en prøve i en kommune, og av § 23 annet og fjerde ledd at avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap som hovedregel gjennomføres i kommunen. Det fremgår derimot ikke av forskriften hvorvidt kandidaten må være fysisk tilstede i prøvelokalet, eller om det skal være adgang til å logge seg på fra et annet sted.

2.8.2 Departementets forslag

Det følger av *Kompetanse Norge* sitt reglement for gjennomføring av avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap at kommunen eller prøvearrangøren bl.a. skal kontrollere kandidatens identitet for å sikre at det er rette vedkommende som møter til, og gjennomfører prøven. Kommunen eller prøvearrangøren skal også overvåke prøvegjennomføringen. Begrunnelsen for dette er sikkerhet. Etter gjennomføring av avsluttende prøver i noe tid, er det stilt spørsmål ved om det skal være adgang til å avlegge prøven fra et annet sted enn i prøvelokalet, for eksempel fordi kandidaten oppholder seg i utlandet. Sikkerhet i gjennomføring av avsluttende prøver er av stor betydning for å sikre prøvenes notoritet og den enkelte kandidats rettsikkerhet. Reglementet for gjennomføring av prøvene er utarbeidet bl.a. for å sikre at det faktisk er kandidaten som har meldt seg opp til avsluttende prøver som også avlegger prøvene. Dette blir særlig viktig når dokumentasjon av resultater på avsluttende prøve i samfunnskunnskap og muntlig prøve i norsk blir vilkår for henholdsvis permanent oppholdstillatelse etter utlendingsloven og statsborgerskap etter statsborgerloven. På denne bakgrunn foreslår departementet at det uttrykkelig fremgår av § 23 at kandidaten må være tilstede i prøvelokalet. Dette innebærer også at det ikke er noen adgang til å avlegge prøven fra et annet sted enn i prøvelokalet, for eksempel fordi kandidaten oppholder seg i utlandet.

Se pkt. 5 for forslag til endring i § 23 i forskriften.

2.9 Formkrav – krav om skriftlig og begrunnet klage

Spørsmålet her er hvilke formkrav som skal gjelde ved klage på resultatet på delprøve i ferdigheten skrijving eller klage på formelle feil ved gjennomføring av avsluttende prøve eller delprøve.

2.9.1 Gjeldende rett

Hovedreglene for klage er at kandidaten har adgang til å klage på resultatet på delprøve i ferdigheten skrijving. Det kan også klages på formelle feil ved gjennomføring av avsluttende prøve eller delprøve. For muntlig prøve eller prøve i samfunnskunnskap kan det kun klages på formelle feil ved gjennomføringen som kan ha noe å si for resultatet.

Det følger av forskriften § 27 annet ledd at en klage må fremsettes skriftlig.

For å sikre reell klagerett i praksis, og for at terskelen for å klage ikke skal være for høy, fremgår det likevel av rundskriv Q-20/2015 at det er ”adgang til å framsette en klage muntlig”. Videre står det at klagen deretter skal ”skriftliggjøres. Det kan gjøres av personen selv, eller av noen som handler som fullmektig for den som vil framsette klagen. Ved bruk av

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

fullmektig er forutsetningen at dette skjer i samråd med vedkommende. Dette vil særlig gjelde kandidater med svake norskferdigheter.”

Det følger også av forskriften § 27 annet ledd første punktum at en klage må være begrunnet.

2.9.2 Departementets forslag

Departementet foreslår at adgangen til å fremme en klage muntlig, som i dag omtales i rundskrivet, også presiseres i forskriftsteksten. Forutsetningen for å kunne framsette en klage muntlig foreslås videreført. Dette innebærer at den muntlige klagen må skriftliggjøres av klager selv eller noen som handler som fullmektig for klager. Begrunnelsen for forslaget er å sikre rett til å klage også for personer med svake norskferdigheter. Begrunnelsen er også å gjøre reguleringen tydeligere og mer forutsigbar.

Departementet foreslår også at krav om begrunnelse ved klage på resultat fjernes. Kandidaten får ikke se besvarelsen sin etter at den er avgitt, og mottar ikke noen begrunnelse fra sensor sammen med resultatet. Kandidaten har følgelig ikke grunnlag for å begrunne en klage, og formkravet om begrunnelse for resultat foreslås derfor fjernet.

Forslaget innebærer at formkravet for klage blir ulikt for klage på resultat og klage på formelle feil ved gjennomføring av prøven. Departementet foreslår ikke noen endring i kravet om begrunnelse ved klage på formelle feil ved gjennomføring av prøven. Forslaget innebærer at formkravene for klage på avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap blir det samme som for grunnopplæringen etter opplæringsloven.

Se pkt. 5 for forslag til endring i § 27 i forskriften.

2.10 Klagefrist

Kandidaten har adgang til å klage på formelle feil ved gjennomføringen av prøven og på resultatet, jf. punktet ovenfor. Klagefristen er tre uker. Dette samsvarer med den alminnelige klagefristen etter forvaltningsloven.

2.10.1 Gjeldende rett

Forskriften § 27 annet ledd omtaler fristen for å klage. Bestemmelsen skiller mellom klage på formelle feil og klage på resultat. For klage på formelle feil ved gjennomføringen av prøven er fristen ”tre uker etter avviklingen av prøven”. For klage på resultat er fristen ”tre uker etter at kandidaten ble kjent med resultatet”.

2.10.2 Departementets forslag

En klagefrist på tre uker kan være uheldig i de tilfellene der kandidaten trenger resultatene på avsluttende prøver for å søke seg videre på arbeid eller skole. En lang klagefrist kan for eksempel medføre utfordringer med frist for å ettersende dokumentasjon til Samordna opptak 1. juli hvert år. Departementet foreslår å innføre en mulighet for en hurtigklagefrist for

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

kandidater som har behov for en rask klagebehandling i forbindelse med opptak til høyere utdanning og frister for eksempel fra Samordna opptak. Forutsetningen for en slik hurtigklagefrist er at kandidaten kan dokumentere at hun eller han har søkt opptak til høyere utdanning. Som ellers i grunnopplæringen er forutsetningen for en hurtigklagefrist også at klageorganet, i dette tilfellet *Kompetanse Norge*, har kapasitet til å hurtigbehandle klage.

Departementet foreslår også at muligheten for en hurtigklagefrist inngår i den informasjonen *Kompetanse Norge* skal sørge for, jf. forskriften § 21.

Se pkt. 5 for forslag til endring i §§ 21 og 27 i forskriften.

2.11 Fusk

Forskriften har i dag regler om fusk eller forsøk på fusk som skjer ved at kandidaten har med seg ulovlige hjelpemidler til prøvelokalet. Spørsmålet her gjelder fusk på annen måte eller fusk som oppdages senere, for eksempel i sensurering av prøve eller delprøve.

2.11.1 Gjeldende rett

Det følger av forskriften § 28 første ledd at «*kandidater som har med seg ulovlige hjelpemidler til prøvelokalet kan bortvises umiddelbart*». Beslutning om bortvisning gjøres av leder for lærestedet og er et enkeltvedtak som kan påklages til Fylkesmannen. Vedtak om bortvisning medfører at kandidaten får et års karantene før hun eller han kan gå opp til ny prøve som privatist.

2.11.2 Departementets forslag

Dagens regel med et års karantene før kandidaten kan gå opp til ny prøve som privatist er en straffereaksjon som ikke har hjemmel i lov. Dette er uheldig, og selv om karantenetiden har vært regulert i forskriften i mer enn tre år, foreslår departementet likevel at forskriften endres ved at karantenetiden og formuleringen «*tidligst etter ett år*» i forskriften § 28 tredje ledd tas ut. Systemet med bortvisning fra prøvelokalet og tapt mulighet til å avlegge avsluttende prøve vil likevel være en reaksjon med almenpreventiv effekt.

Forskriften § 28 første ledd sier ikke direkte at bruk av ulovlige hjelpemidler som deltakeren ikke selv har medbrakt, gir grunnlag for bortvisning fra prøvelokalet. Dette vil for eksempel kunne være tilfellet dersom deltakeren bruker kilder på internett under prøvegjennomføringen, eller der kandidaten benytter ulovlige hjelpemidler som en annen kandidat har hatt med seg til prøvelokalet. Departementet foreslår at det spesifiseres i forskriften at også bruk av ulovlige hjelpemidler deltakeren ikke selv har medbrakt, gir grunnlag for bortvisning fra prøvelokalene.

Forskriften § 28 regulerer kun fusk oppdaget under gjennomføring av prøven, ikke fusk som oppdages i ettertid, eksempelvis dersom det under sensurering avdekkes at deler av kandidatens besvarelse er kopiert fra kilder på internett eller av andre kandidater. Departementet foreslår endringer i bestemmelsens tredje ledd slik at prøve eller delprøve kan annulleres for enkeltpersoner dersom det etter gjennomført prøve avdekkes fusk eller forsøk

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

på fusk. Rammene for beslutningen om å annullere prøve eller delprøve pga fusk eller forsøk på fusk, bør være de samme som ved beslutning om bortvisning fra prøvelokalet. Dette innebærer at kandidaten skal gis adgang til å uttale seg muntlig eller skriftlig før det fattes vedtak om annullering. Vedtak fattes av leder for lærestedet og bør være et enkeltvedtak som kan påklages til Fylkesmannen. Vedtak om å annullere prøve eller delprøve på grunn av fusk, medfører at kandidaten må gå opp til ny prøve som privatist.

Se pkt. 5 for forslag til endring i § 28 i forskriften.

2.12 Enkeltvedtak

At en beslutning er et enkeltvedtak, innebærer at saksbehandlingen skal følge bestemmelsene i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåter i forvaltningssaker (forvaltningsloven). Særlig viktig er forvaltningslovens regler om forhåndsvarsling, om skriftlighet, om begrunnelse, om underretning om vedtaket og om klage om omgjøring.

2.12.1 Gjeldende rett

Forskriften § 29 angir hvilke avgjørelser som etter denne forskriften skal anses som enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Det følger også av forskriften § 22 at enkeltvedtak fattet etter denne forskriften, kan påklages til Fylkesmannen.

Opplistingen i forskriften § 29 er ikke uttømmende.

I rundskriv G-01/2016 med merknader til forskriften § 29, fremgår det at også følgende avgjørelser er å anse som enkeltvedtak:

- fritak fra prøve etter forskriften § 20
- tilrettelegging ved prøve etter forskriften § 25
- bortvisning grunnet fusk etter forskriften § 28

2.12.2 Departementets forslag

Departementet foreslår at det som er listet opp i rundskrivet som avgjørelser som skal anses som enkeltvedtak, tas inn i forskriftsteksten. Dette vil gi bedre informasjon og forutsigbarhet både for kommunen og for den enkelte kandidat.

Departementet foreslår også at formuleringene om hvilke beslutninger som kan påklages, endres i tråd med forslagene i dette høringsnotatet.

Se pkt. 5 for forslag til endring i § 29 i forskriften.

2.13 Endringer som følge av nylig vedtatte endringer i introduksjonsloven § 17

Som en del av regjeringens forslag til innstramminger i utlendingsloven, har Stortinget nylig vedtatt en endring i introduksjonsloven § 17. Endringen innebærer at gruppen mellom 55 og 67 år med oppholdsgrunnlag som nevnt i § 17 første ledd bokstav a og b har rett og plikt til å

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

delta i opplæring, ikke kun rett som tidligere. Omtale av forslaget og begrunnelsen for dette fremgår av Prop. 90 L (2015-2016) punkt. 8.8. Endringen i introduksjonsloven § 17 ble vedtatt i Stortinget i juni 2016, og trer i kraft 1. januar 2017.

Endringen innebærer at tidligere annet ledd i bestemmelsen oppheves, og tidligere tredje til femte ledd blir nytt annet til fjerde ledd. Som en følge av endringen mht. de ulike leddene i introduksjonsloven § 17, må alle henvisninger til introduksjonsloven § 17 i forskriften endres.

Forslaget er kun av teknisk karakter og har ikke noe materielt innhold.

Se pkt. 5 for forslag til endring i forskriften §§ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 14, 15, 16, 18, 22 og 29 hva gjelder henvisningen til de ulike leddene i introduksjonsloven § 17.

2.13 Øvrige endringer av teknisk karakter

Flere steder er Vox gitt oppgaver, og det vises til dette ved at *Vox, nasjonalt organ for kompetansepolitikk* er navngitt i forskriften §§ 19, 21, 22, 23, 26, 27 og 28.

Vox skifter fra 1. januar 2017 navn til *Kompetanse Norge*. Som følge av dette endres forskriftens bestemmelser som listet opp ovenfor ved at Vox erstattes med Kompetanse Norge.

Departementet foreslår også noen endringer av teknisk karakter som ved en inkurie ikke er gjort tidligere. Forslagene har ikke noe materielt innhold.

Departementet foreslår endringer i § 3 første ledd som skulle vært gjort ved innføring av vilkåret om dokumentasjon av kunnskaper om samfunnet for å få fritak fra plikt til opplæring i samfunnskunnskap fra og med 1. januar 2016. Tittelen på bestemmelsen foreslås endret til *fritak fra plikt til opplæring på grunn av tilstrekkelige kunnskaper* som følge av at bestemmelsen nå gjelder fritak fra plikt til opplæring på grunn av tilstrekkelige kunnskaper både i norsk og om samfunnet, ikke kun om tilstrekkelige kunnskaper i norsk eller samisk.

Departementet foreslår også en endring i første ledd med et nytt annet punktum, hvor det uttrykkelig presiseres at personer som dokumenterer tilstrekkelige kunnskaper om samfunnet skal fritas fra plikt til opplæring i samfunnskunnskap. En slik presisering med henvisning til introduksjonsloven § 17, er gjort i første punktum for tilstrekkelige kunnskaper i norsk eller samisk.

Departementet foreslår også en endring i forskriften § 3 første ledd siste punktum. Da timetallet for rett til opplæring ble hevet fra 300 til 600 timer fra og med 1. januar 2010, skulle også bestemmelsen i forskriften her vært endret mht. henvisningen til timeantallet.

Departementet foreslår også en endring i formuleringen av hva som iht. § 3 annet ledd bokstav b skal anses som dokumentasjon på tilstrekkelige kunnskaper i norsk eller samisk der det er gjennomført opplæring i norsk eller samisk i henhold til læreplaner for faget i

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

grunnskolen eller videregående opplæring. Formuleringen «*satt karakter i faget*» skulle vært endret ved innføring av tredje ledd. I likhet med tredje ledd bokstav b skal formuleringen være «*satt standpunktkarakter i faget*» slik at begrepsbruken er i tråd med forskrift til opplæringsloven. Standpunktkarakter er den sluttvurderingen som gis ved avslutning av faget i både grunnskole og videregående opplæring.

Departementet foreslår også en endring av § 4 annet punktum og henvisningen til introduksjonsloven. Rekkefølgen på punktumene i nåværende fjerde ledd ble endret ved innføring av vilkår om dokumentasjon av kunnskaper om samfunnet for å fritak fra plikt til opplæring i samfunnskunnskap. At personer kan fritas fra plikt til deltakelse på grunn av helsemessige eller andre tungtveiende årsaker omtales nå i fjerde punktum, ikke tredje.

Departementet foreslår også en endring av § 20 første ledd og fritak fra plikt til å avlegge avsluttende prøve. Bestemmelsen henviser til at de som er fritatt fra plikt til opplæring også er fritatt fra plikt til å avlegge prøve. Da fritak fra plikt til opplæring i samfunnskunnskap på grunn av tilstrekkelige kunnskaper om samfunnet ble innført i 2016, skulle også § 20 blitt endret i oppstillingen av fritak etter §§ 3 og 4 i forskriften.

2.14 Endring i statsborgerforskriften

Departementet viser til forslaget ovenfor om endret formulering i forskrift om norskopplæring mv. for innvandrere § 3 annet ledd bokstav b. Statsborgerforskriften § 4-2 punkt 2 angir hva som skal anses som dokumentasjon på tilstrekkelige kunnskaper i norsk eller samisk og dermed unntak fra kravet om gjennomført norskopplæring som vilkår for norsk statsborgerskap. Det er i dag unntak på grunn av tilstrekkelige kunnskaper i norsk eller samisk der det er gjennomført opplæring i norsk eller samisk i henhold til læreplaner for faget i grunnskolen eller videregående opplæring i statsborgersaker. Ordlyden i statsborgerforskriften § 4-2 punkt 2 er harmonisert med vilkåret for fritak fra plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven ordlyden i § 3 annet ledd bokstav b i forskrift om norskopplæring mv. for innvandrere. Departementet foreslår endring i statsborgerforskriften § 4-2 punkt 2, slik at dagens formulering «*satt karakter i faget*» endres til «*satt standpunktkarakter i faget*». Endringen er i tråd med forslag til endring av ordlyden i § 3 annet ledd bokstav b i forskrift om norskopplæring mv. for innvandrere ovenfor.

Se pkt. 6 for forslag til endring i statsborgerforskriften.

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

3. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

3.1 Fritak fra plikt til opplæring i samfunnskunnskap

Departementet foreslår en endring av omtalen av i hvilke tilfeller det kan gis fritak fra plikt til opplæring i samfunnskunnskap. Forslaget kommer som en følge av en lovendring som allerede er vedtatt, jf. Prop. 130 L (2014-2015) og innebærer at det fremkommer uttrykkelig av forskriftsbestemmelsen det samme som er regulert i loven. Forslaget her har ingen økonomiske og administrative konsekvenser.

3.2 Begrepsbruken om delprøver i norsk

Departementet foreslår å endre begrepsbruken om delprøver i norsk slik at den blir riktig i forhold til prøvene slik de er innarbeidet. Forslaget her har ingen økonomiske og administrative konsekvenser.

3.3 Fritak fra delprøver

Departementet foreslår en adgang til å søke fritak fra plikt til å avlegge en eller flere delprøver i norsk eller prøve i samfunnskunnskap dersom deltaker på grunn av helsemessige eller andre årsaker ikke er i stand til å avlegge en eller flere delprøver i norsk eller prøve i samfunnskunnskap. Forutsetningen må være at deltaker søker om dette, og at søknaden er dokumentert.

Dette forslaget vil få begrensede administrative konsekvenser da omfanget av søknader antas å være begrenset. Tilskuddet kommunene mottar for en deltaker i opplæring i norsk og samfunnskunnskap vil være det samme uavhengig av om deltakeren fritas fra plikten til å gå opp til avsluttende prøver eller kun en eller flere delprøver.

3.4 Informasjon om prøver

Departementet foreslår at det som fremgår i rundskrivet om at Vox sammen med informasjon om klagerett, også skal informere om klagefrist og formkrav, tas inn i forskriftsteksten. Forslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser.

3.5 Kommunenes plikt til å tilby prøven til privatister

Departementet foreslår å presisere ordlyden i forskriften § 22, slik at kommunene plikter å tilby prøven til alle som ønsker det, også til privatister. Kommunens utgifter til gjennomføring av avsluttende prøver for personer som omfattes av rett og plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap, forutsettes dekket av tilskuddet til opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

For privatister som kommunene ikke mottar tilskudd til opplæring for, skal utgifter til prøveavvikling dekkes gjennom en prøveavgift. Se pkt. 2.5 for en omtale av prøveavgift som skal beregnes etter retningslinjer for beregning av selvkost fra Kommunal og

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

moderniseringsdepartementet (KMD). Forslaget om å presisere kommunens plikt har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser.

For en omtale av økonomiske og administrative konsekvenser av å innføre nye vilkår for statsborgerskap, se omtale i Prop. 144 L (2014-2015) punkt 12.

3.6 Refusjon av prøveavgift

Departementet forslår at kandidater med gyldig fravær kan få prøveavgiften refundert fra kommunen dersom de ber om det. Slik refusjon vil kun være aktuelt der deltaker ønsker å melde seg opp til prøve på nytt i en annen kommune. Prøveavgiften skal gå til dekning av kommunenes utgifter til avvikling av prøven (selvkost), og deltakere som ikke avlegger prøven vil ikke belaste prøvesystemet som sådan.

Det vil kunne medføre noe mer administrativt arbeid for kommunen å refundere prøveavgiften for kandidater som ønsker det. Det er ca 20 000 personer som avlegger prøven per år. Blant disse vil det være noen med gyldig fravær, og blant disse igjen vil det være noen som ønsker prøveavgiften refundert. Flertallet av kandidater med gyldig fravær antas likevel å ville melde seg opp til ny prøve i samme kommune. I slike tilfeller vil det ikke være aktuelt å be om å få prøveavgiften refundert.

3.7 Gjennomføring av muntlig prøve i samfunnskunnskap

Departementet foreslår å endre regelverket mht. hvem og hvor mange som skal være tilstede i prøvelokalet i de tilfellene der det gjennomføres muntlig prøve. Det foreslås at bestemmelsen om at en ekstern sensor skal være tilstede i prøvelokalet fjernes, og i stedet at kandidaten bistås med å få svarene lest opp av en ekstern eksaminator som ikke tener særskilt kompetanse om de emnene kandidaten prøves i. Kandidaten legger selv svarene inn i prøvesystemet. I tillegg foreslår departementet at tolkens rolle omtales i forskriften, ikke kun i rundskriv.

Forslaget vil innebære reduserte utgifter for kommunene ved at færre personer er tilstede under avvikling av hver muntlig prøve. Reduksjonen i kostander antas likevel å være begrenset da antallet kandidater som avlegger muntlig prøve i hver kommune i løpet av et år antas å være begrenset.

3.8 Kandidaten må være tilstede under prøveavviklingen

Departementet foreslår å endre regelverket slik at det presiseres at kandidaten må være fysisk tilstede på prøvestedet under prøveavviklingen. Forslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser.

3.9 Formkrav – krav om skriftlig og begrunnet klage

Departementet foreslår at adgangen til å framsette en klage muntlig reguleres i forskriften. Departementet foreslår også at krav om begrunnelse ved klage på resultat fjernes. Forslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser.

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

3.10 Klagefrist

Departementet foreslår å innføre en hurtigklagefrist for kandidater som har behov for en rask klagebehandling i forbindelse med søknad om opptak til høyere utdanning. Det er ikke grunnlag for å anta at hurtigklagebehandling er mer arbeidskrevende enn ordinær klagebehandling. Totalt vil ikke forslaget medføre økte administrative eller økonomiske konsekvenser da antallet klager ikke antas å øke med denne endringen.

3.11 Fusk

Departementet foreslår at det spesifiseres i forskriften at også bruk av ulovlige hjelpemidler deltakeren ikke selv har medbrakt, gir grunnlag for umiddelbar bortvisning fra prøvelokalene.

Departementet foreslår også at en prøve eller delprøve kan annulleres dersom det etter gjennomført prøve avdekkes fusk eller forsøk på fusk. Forslaget innebærer at kommunen i noen flere tilfeller, hvor fusk blir avdekket etter gjennomført prøve, må følge opp dette administrativt ved å fatte vedtak om annullering. Det antas likevel at omfanget av vedtak om bortvisning fra prøvelokalene eller annullering av prøve eller delprøve vil være svært begrenset, og forslaget vil ikke medføre administrative eller økonomiske konsekvenser.

3.12 Enkeltvedtak

Departementet foreslår at det som listes opp i rundskrivet som avgjørelser som skal anses som enkeltvedtak, tas inn i forskriftsteksten. Forslaget innebærer ingen endring av gjeldende rett, og har ikke administrative eller økonomiske konsekvenser.

3.13 Endringer som følge av nylig vedtatte endringer i introduksjonsloven § 17

Departementet foreslår at forskriften endres slik at henvisninger til introduksjonsloven § 17 blir riktig etter endringen i introduksjonsloven som nylig er vedtatt. Forslaget er kun av teknisk karakter og har ikke noe materielt innhold. Forslaget har ikke administrative eller økonomiske konsekvenser.

3.14 Øvrige endringer av teknisk karakter

Departementet foreslår at forskriften endres på noen andre punkter. Forslaget er kun av teknisk karakter og har ikke noe materielt innhold. Forslaget har ikke administrative eller økonomiske konsekvenser.

3.15 Endring i statsborgerforskriften

Departementet foreslår endring i statsborgerforskriften § 4-2 punkt 2, slik at formuleringen er i tråd med forslag til endring av ordlyden i § 3 annet ledd bokstav b i forskrift om norskopplæring mv. for innvandrere. Forslaget vil ikke ha administrative eller økonomiske konsekvenser av betydning.

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

5. FORSLAG TIL FORSKRIFTSENDRINGER

I forskrift 20. april 2005 nr. 341 om opplæring i norsk og samfunnskunnskap for nyankomne innvandrere foreslås følgende endringer, endringene er merket med *kursiv*:

§ 2 første og andre ledd skal lyde:

Forskriftens bestemmelser om fritak fra plikt og bortfall av rett til opplæring, jf. kapittel 2 i denne forskriften, gjelder for personer som omfattes av rett og/eller plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap, jf. introduksjonsloven § 17 første og andre ledd.

Forskriftens bestemmelser om kommunens plikt til å gi opplæring ut over 600 timer ved behov, jf. kapittel 3 i denne forskriften, om fravær og permisjon, jf. kapitlene 4 og 5 i denne forskriften, og om utsatt start av opplæringen i særskilte tilfeller, jf. kapittel 6 i denne forskriften, gjelder for personer som omfattes av rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap, jf. introduksjonsloven § 17 første ledd.

§ 3 første og andre ledd skal lyde:

Personer som omfattes av introduksjonsloven § 17 første og andre ledd, skal etter søknad fritas fra plikt til opplæring i norsk dersom tilstrekkelige kunnskaper i norsk eller samisk dokumenteres, jf. introduksjonsloven § 17 tredje ledd første punktum. *Personer som omfattes av introduksjonsloven § 17 første og andre ledd, skal etter søknad fritas fra plikt til opplæring i samfunnskunnskap dersom tilstrekkelige kunnskaper om samfunnet dokumenteres, jf. introduksjonsloven § 17 tredje ledd andre punktum.* Kommunen kan i vedtak om fritak fra plikt beslutte at fritaket også innebærer et bortfall av rett til opplæring. Personer som har tilstrekkelige kunnskaper i samisk, fritas fra plikt, men beholder sin rett til opplæring i 600 timer norsk og samfunnskunnskap, jf. introduksjonsloven § 17 tredje ledd tredje punktum.

Med dokumentasjon på tilstrekkelige kunnskaper i norsk eller samisk menes her:

- a) bestått norskprøve eller avsluttende prøve i norsk med ferdigheter på minimum nivå A2 på skriftlig og muntlig prøve eller
- b) gjennomført opplæring i norsk eller samisk i henhold til læreplaner for faget i grunnskolen eller videregående opplæring, og hvor det er satt *standpunkt* karakter i faget, eller
- c) gjennomført studier i norsk eller samisk på universitets- eller høyskolenivå i Norge eller i utlandet tilsvarende 30 studiepoeng, eller
- d) at deltaker fyller inntakskrav for norsk eller samisk for universitet eller høyskole.

§ 4 skal lyde:

Personer som omfattes av plikt til opplæring, jf. introduksjonsloven § 17 første og annet ledd, kan etter søknad fritas fra plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap dersom særlige helsemessige eller andre tungtveiende årsaker tilsier det. Personer som er fritatt fraplikten i medhold av denne bestemmelsen, beholder sin rett til opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven § 17 tredje ledd fjerde punktum.

§ 5 første ledd skal lyde:

Overfor personer med rett til opplæring, jf. introduksjonsloven § 17 første ledd, og som har gjennomført 600 timer, skal kommunen så snart som mulig og innen tre måneder

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

etter at krav eller søknad blir framsatt treffe vedtak om tildeling av ytterligere gratis opplæring. Kommunen tildeler ytterligere opplæring i norsk og samfunnskunnskap innenfor rammen av 2 400 timer dersom vedkommende har behov for slik opplæring, jf. introduksjonsloven § 18 annet ledd. I vedtak om tildeling av ytterligere opplæring skal kommunen angis det antall timer opplæring som tildeles.

§ 6 andre ledd skal lyde:

Deltaker som har kortvarig fravær, beholder sin rett til fortsatt opplæring og kan ta timene igjen gratis innenfor fristen på tre år, jf. introduksjonsloven § 17 *fjerde* ledd tredje punktum.

§ 7 andre ledd skal lyde:

Deltaker som har langvarig fravær som er dokumentert med legeerklæring, beholder sin rett til fortsatt opplæring og kan ta timene igjen gratis innenfor fristen på tre år, jf. introduksjonsloven § 17 *fjerde* ledd tredje punktum.

§ 8 andre ledd skal lyde:

Deltaker som har langvarig fravær som ikke er dokumentert med legeerklæring mister retten til å ta timene igjen gratis innenfor fristen på tre år, jf. introduksjonsloven § 17 *fjerde* ledd tredje punktum.

§ 10 første og tredje ledd skal lyde:

Kommunen plikter å tilrettelegge opplæringen etter introduksjonsloven § 17 og § 18 for den enkelte når det oppstår et forhold som gjør at deltaker ikke kan følge opplæringstilbudet. Kun i de tilfeller der individuell tilpasning ikke er mulig, kan permisjon innvilges til deltaker med rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap, jf. introduksjonsloven § 17 *første* ledd.

Omfanget av permisjonen skal vurderes individuelt. Deltaker kan ta timene igjen gratis senere, men innvilget permisjonstid gir ikke rett til forlengelse av fristen for gjennomføring av opplæringen, på henholdsvis tre og fem år, jf. introduksjonsloven § 17 *fjerde* ledd tredje punktum og § 18 annet ledd tredje punktum.

§ 14 første og andre ledd skal lyde:

For personer som på grunn av store omsorgsforpliktelser ikke har kunnet starte opplæringen i norsk og samfunnskunnskap i henhold til hovedregelen, jf. introduksjonsloven § 17 *fjerde* ledd første punktum, inntretr rett og plikt til opplæring fra det tidspunktet vedkommende setter fram krav om deltakelse i opplæringen, jf. introduksjonsloven § 17 *fjerde* ledd fjerde punktum.

For personer som er innvilget fritak fra plikt til opplæring etter introduksjonsloven § 17 *tredje* ledd tredje punktum og § 4 i denne forskriften, på grunn av store omsorgsforpliktelser, inntretr retten til slik opplæring fra det tidspunktet vedkommende setter fram krav om dette, jf. introduksjonsloven § 17 *fjerde* ledd fjerde punktum.

§ 15 første ledd skal lyde:

For personer som mot sin vilje er blitt holdt tilbake fra opplæring i norsk og samfunnskunnskap av ektefelle eller annet nærstående familiemedlem, inntretr rett og plikt til

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

opplæring fra det tidspunktet vedkommende setter fram krav om deltakelse i opplæringen, jf. introduksjonsloven § 17 fjerde ledd, fjerde punktum.

§ 16 andre ledd skal lyde:

Rett og plikt etter bestemmelsene i § 14 og § 15 inntreder dersom krav settes fram så lenge det særlige forholdet fortsatt er tilstede eller nylig har bortfalt. Rett og plikt til opplæring etter kapittelet her bortfaller senest ti år etter hovedregelen, jf. introduksjonsloven § 17 fjerde ledd første punktum.

§ 17 første ledd skal lyde:

Med avsluttende prøve i norsk menes i denne forskriften en prøve som prøver deltakerens ferdigheter i lytte, lese, skrive, snakke og samtale slik de er beskrevet i forskrift 19. april 2012 nr. 358 om læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere. *Prøve i norsk består av delprøve i leseforståelse, delprøve i lytteforståelse, delprøve i skriftlig framstilling og delprøve i muntlig kommunikasjon.*

§ 18 første og andre ledd skal lyde:

Deltakere som er omfattet av rett og plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven § 17 første ledd, har plikt til å gå opp til avsluttende prøver i norsk og i samfunnskunnskap, jf. introduksjonsloven § 19 annet ledd.

Deltakere som har plikt til opplæring etter introduksjonsloven § 17 andre ledd, kan gå opp til avsluttende prøve som privatister.

§ 19 første og andre ledd skal lyde:

Kompetanse Norge har ansvar for å utvikle og vedlikeholde prøver i norsk og prøve i samfunnskunnskap. Kompetanse Norge kan sette hele eller delar av oppdraget ut til en privat tilbyder eller til et særskilt kompetansemiljø.

Endringer i prøvene skal varsles i god tid, senest tre måneder før tidspunktet for avvikling av neste prøve. *Kompetanse Norge har ansvar for varslingen.*

§ 20 første og andre ledd skal lyde:

Den som er fritatt fra plikten til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap på grunn av tilstrekkelige kunnskaper i norsk eller samisk, *kunnskaper om det norske samfunnet*, eller av helsemessige eller andre tungtveiende grunner, jf. § 3 og § 4 i denne forskriften, er også fritatt fra plikten til å avlegge avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap.

Personer som har deltatt i eller gjennomført opplæring i norsk og samfunnskunnskap, kan etter søknad fritas fra plikt til å avlegge avsluttende prøver i norsk, *delprøver og/eller avsluttende prøve i samfunnskunnskap* dersom særlige helsemessige eller andre tungtveiende årsaker tilsier det.

§ 21 skal lyde:

Kompetanse Norge skal sørge for relevant informasjon om prøve i norsk og prøve i samfunnskunnskap, herunder om avviklingen av disse. Informasjonen skal publiseres på nett i god tid før avvikling av prøver, senest to måneder før avvikling av neste prøve.

I informasjonen om prøvene og avviklingen skal følgende opplysninger inngå:

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

- a) tidspunkt for avvikling av prøver i norsk
- b) avvikling av prøve i samfunnskunnskap
- c) hvordan en søker fritak fra plikt til å gå opp til avsluttende prøver *i norsk og samfunnskunnskap eller delprøve i norsk*
- d) hvordan en melder seg opp til prøver
- e) påmeldingsfrist
- f) prøveavgift
- g) avmelding
- h) innholdet i prøvene
- i) hva prøvene skal måle
- j) tidsramme for hver av delprøvene i norsk og prøve i samfunnskunnskap
- k) eventuell tilrettelegging
- l) vurdering
- m) klagerett, *klagefrist, herunder muligheten for hurtigklage, og formkrav for klage*
- n) hvordan en kan få tilgang til eksempelmateriale.

§ 22 første, andre, tredje, femte og nytt sjette ledd skal lyde:

Oppmelding til avsluttende prøve i norsk avgjøres i samråd med lærer. For deltakere i introduksjonsprogrammet avgjøres oppmeldingen i samråd med lærer og programrådgiver. Ved uenighet er det deltaker som beslutter når og eventuelt til hvilken prøve eller delprøve hun eller han vil melde seg opp til. Oppmelding gjøres til *Kompetanse Norge* eller den *Kompetanse Norge* har gitt oppdraget med å avvikle prøvene.

Prøver i norsk og samfunnskunnskap skal avlegges uten ugrunnet opphold etter avsluttet opplæring og som hovedregel senest innen seks måneder.

Første gang prøven avlegges *må kandidaten melde seg opp til de fire delprøvene samtidig. Kandidaten kan deretter melde seg opp til og avlegge delprøvene hver for seg.* Kandidater med rett og plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven § 17 første ledd, kan gå opp til avsluttende prøve gratis én gang.

Kandidater som ikke har rett og plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven § 17 første ledd kan gå opp til avsluttende prøve, men må betale en prøveavgift. *Kommunen plikter å tilby prøven til alle som ønsker å melde seg opp til avsluttende prøver og som er folkeregistrert i kommunen.*

Oppmelding til avsluttende prøver er bindende. Kandidater plikter å melde fra på forhånd dersom de ikke kan møte til avsluttende prøve (avmelding). Ved dokumentert gyldig fravær, kan kandidaten meldes opp til prøve på nytt uten å betale prøveavgift. *Kandidater som har dokumentert gyldig fravær, skal få prøveavgiften refundert dersom de ber om det.* Med gyldig fravær menes sykdom eller skade hos vedkommende selv, barn som vedkommende har ansvar for eller ektefelle/samboer, som hindrer vedkommende fra å gå opp til en prøve, og som er dokumentert med sykemelding. Ved ugyldig fravær kan kandidaten melde seg opp på nytt, men må betale prøveavgift.

Alle kandidater til avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap må være fysisk tilstede i prøvelokalet.

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

Nåværende sjette ledd blir nytt syvende ledd.

§ 23 første, tredje og fjerde ledd skal lyde:

Kompetanse Norge skal sørge for avvikling av prøver i norsk. *Kompetanse Norge* kan sette hele eller deler av oppdraget ut til en privat tilbyder eller til et særskilt kompetansemiljø.

Kompetanse Norge skal tilrettelegge for avvikling av prøver i samfunnskunnskap. *Kompetanse Norge* kan sette hele eller deler av oppdraget ut til en privat tilbyder eller til et særskilt kompetansemiljø.

Prøver i samfunnskunnskap avlegges som hovedregel digitalt i kommunen. Tidspunktet avgjøres lokalt. I særskilte tilfeller kan prøve i samfunnskunnskap avlegges muntlig. Kandidaten bør da få avlegge muntlig prøve med en *ekstern eksaminator* som snakker et språk kandidaten behersker godt. Hvis dette ikke er praktisk mulig skal kommunen sørge for kvalifisert tolk. *Tolkens rolle er å formidle budskapet mellom kandidaten og eksaminator, ikke å foreta noen kontroll av kandidatens svar.*

§ 26 første, andre og fjerde ledd skal lyde:

Kompetanse Norge skal sørge for minimum tre faglig kvalifiserte sensorer til skriftlig prøve. To eksterne sensorer benyttes til vurdering av hver delprøve, en tredje sensor benyttes ved uenighet mellom de to sensorene. Ved muntlig prøve benyttes en ekstern sensor og en eksaminator. Prøve i samfunnskunnskap er digital og vurderes digitalt, og det vil kun bli brukt sensor dersom prøven avlegges muntlig, jf. § 23 fjerde ledd.

Det gis en vurdering av hver av *delprøvene*. Som vurderingsskala på delprøvene i norsk benyttes de fire språknivåene som beskrives i læreplanen; A1, A2, B1 og B2 slik de er beskrevet i Det felles europeiske rammeverket for språk. Vurderingen «under A1» kan også benyttes dersom vedkommende er under nivå A1 i noen av ferdighetene som beskrives i læreplanen.

Etter gjennomførte prøver skal alle motta et prøvebevis hvor vurderingen i hver av de *fire delprøvene skal framgå*, samt om prøve i samfunnskunnskap er bestått eller ikke bestått. Av prøvebeviset skal det framgå en omtale av hvilke språklige handlinger vedkommende behersker i hver av ferdighetene. Prøvebeviset utvikles av *Kompetanse Norge* og utstedes av det enkelte lærested/den enkelte kommune.

§ 27 første, andre og femte ledd skal lyde:

Kandidaten har adgang til å klage på resultatet på delprøve i *skriftlig produksjon*. Det kan også klages på formelle feil ved gjennomføring av avsluttende prøve eller delprøve. For *delprøve i leseforståelse, delprøve i lytteforståelse, delprøve i muntlig kommunikasjon* eller prøve i samfunnskunnskap kan det kun klages på formelle feil ved gjennomføringen som kan ha noe å si for resultatet.

En klage må framsettes *skriftlig*. *Ved klage på formelle feil ved gjennomføring av prøven, skal klagen begrunnes*. Klagefrist på formelle feil ved gjennomføringen er tre uker etter avviklingen av prøven. Klagefrist på resultatet på delprøve i ferdigheten skrive er tre uker etter at kandidaten ble kjent med resultatet. *Kandidater som kan dokumentere at de har søkt opptak til høyere utdanning, har krav på hurtigbehandling av sin klage.*

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

Kompetanse Norge har ansvar for å organisere klagebehandlingen ved på forhånd utvalgte sensorer. To sensorer benyttes til vurdering av en klage, en tredje sensor benyttes ved uenighet mellom de to sensorene.

§ 28 første og nytt andre ledd skal lyde:

Kandidater som forstyrrer gjennomføring av prøve eller delprøve kan bortvises fra prøvelokalet etter først å ha fått en advarsel. Kandidater som har med seg *eller benytter* ulovlige hjelpemidler til prøvelokalet, *eller på annen måte forsøker å fuske*, kan bortvises umiddelbart. Kandidaten skal gis adgang til å uttale seg muntlig før det fattes vedtak om bortvisning. Beslutningen om bortvisning skal etterfølges av en skriftlig begrunnelse. Bortvisning avgjøres av leder for lærestedet og er et enkeltvedtak som kan påklages til Fylkesmannen.

Dersom det oppdages i ettertid at en kandidat har fusket, kan prøve i norsk, prøve i samfunnskunnskap eller delprøve i norsk annulleres. Kandidaten skal gis adgang til å uttale seg muntlig før det fattes vedtak om å annullere prøve i norsk, prøve i samfunnskunnskap eller delprøve i norsk. Beslutningen om å annullere prøve i norsk, prøve i samfunnskunnskap eller delprøve i norsk skal etterfølges av en skriftlig begrunnelse. Å annullere prøve i norsk, prøve i samfunnskunnskap eller delprøve i norsk avgjøres av leder for lærestedet og er et enkeltvedtak som kan påklages til Fylkesmannen.

§ 28 Nåværende andre til sjette ledd blir tredje til syvende ledd. Tredje, fjerde og femte ledd skal lyde:

Dersom kandidaten får medhold i klage på bortvisningsvedtaket *eller beslutning om å gjøre prøve i norsk, prøve i samfunnskunnskap eller delprøve i norsk ugyldig*, har han eller hun rett til å gå opp til ny gratis prøve.

Kandidater som blir bortvist fra prøvelokalet på grunnlag av fusk eller forsøk på fusk, *eller hvor prøve i norsk, prøve i samfunnskunnskap eller delprøve i norsk gjøres ugyldig*, kan gå opp til ny prøve som *privatist*, og må betale en prøveavgift.

Prøve eller delprøve kan annulleres av *Kompetanse Norge* dersom:

- a) det er gjort formelle feil ved avviklingen
- b) prøven av en annen årsak ikke er avviklet i samsvar med denne forskriften

Kommunen skal gis adgang til å uttale seg før det fattes vedtak om annullering. Beslutning om annullering tas av *Kompetanse Norge*, og beslutningen er et enkeltvedtak dersom den gjelder rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer. Enkeltvedtak kan påklages til Fylkesmannen.

§ 29 skal lyde:

I henhold til reglene i denne forskrift regnes følgende avgjørelser som enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b, jf. introduksjonsloven § 21.

Høringsnotat om endringer i forskrift om avsluttende prøver

- a) Avgjørelse om fritak fra plikt og bortfall av rett til opplæring, jf. introduksjonsloven § 17 *tredje* ledd og § 3 og § 4 i denne forskriften.
 - b) Tildeling av ytterligere opplæring, jf. introduksjonsloven § 18 annet ledd og § 5 i denne forskriften.
 - c) Avgjørelse om betaling for timer, jf. § 8 i denne forskriften.
 - d) Avgjørelse om permisjon, jf. § 10 – § 13 i denne forskriften.
 - e) Avgjørelse om midlertidig eller permanent stans av opplæringen, jf. introduksjonsloven § 19 tredje ledd og § 8 og § 9 i denne forskriften.
 - f) Avgjørelse om at rett og plikt til deltakelse inntreffer på et senere tidspunkt enn lovens hovedregel i særlig tilfeller, jf. introduksjonsloven § 17 *fjerde* ledd fjerde punktum og § 14 og § 15 i denne forskriften.
 - g) Avgjørelse om fritak fra prøve eller delprøve, jf. § 20 i denne forskriften.
 - h) Avgjørelse om tilrettelegging ved prøve, jf. § 25 i denne forskriften.
 - i) Avgjørelse om bortvisning grunnet fusk eller at en prøve eller delprøve annulleres grunnet fusk, jf. § 28 i denne forskriften.
 - j) Avgjørelse om annullering av prøve eller delprøve, jf. § 28 i denne forskriften.
- Enkeltvedtak fattet etter denne forskriften kan påklages til fylkesmannen, jf. introduksjonsloven § 22.

II

I forskrift 30. juni 2006 nr. 756 om erverv og tap av norsk statsborgerskap foreslås følgende endring, endringene er merket med *kursiv*:

§ 4-2 første ledd alternativ 2 skal lyde:

2. gjennomført opplæring i norsk eller samisk i henhold til læreplaner for faget i grunnskolen eller videregående opplæring, og det er satt *standpunktkarakter* i faget

III

Forskriften trer i kraft straks.